Västra Götalandsregionen

Rapport –

”Ökad tillgänglighet inom barnhälsovården, 2018-2020”

Statsbidragsprojekt i Västra Götalandsregionen

Veronica Bohlin
Central Barnhälsovård
VG regionen
2021-06

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Foto: Eva Almqvist

Innehåll

Medverkande i arbetet med statsbidragsprojekt ”Ökad tillgänglighet inom barnhälsovården”…….3

1. **Statsbidrag för ökad tillgänglighet inom barnhälsovården, 2018-2020……4**
2. **Bakgrund och syfte……4**
3. **Mål – åtaganden……5**
4. **Medverkande verksamheter inom varje nämnd, VGR……..6**
5. **Genomförande och uppföljning……..10**
6. **Ersättning……..11**
7. **Utbetalning……12**
8. **Uppföljning……12**
9. **Utvärdering och sammanfattning……..13**

FoU rapport 2020- Solihullmodellen utvecklar barnhälsovårdsarbetet - utvärdering av en utbildningssatsning. Hämtad 20210819 från:
https://alfresco-offentlig.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/9bf97afc-f0a6-49d0-ae52-2ef9927b1647/FoU-rapport%20Solihull%202020-2%2c%202020-12-07.pdf?a=false&guest=true ……18

Bilaga 1. Anvisningar, Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården, privata vårdgivare**……21**
Bilaga 2. Anvisningar, Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården, offentliga vårdgivare**……24**
Bilaga 3. Mildruset hösten 2020, rapport och sammanställning**……27**
Bilaga 4. Beviljade projekt HSN G……Bifogat pdf.dokument
Bilaga 5. Beviljade projekt HSN V……Bifogat pdf.dokument
Bilaga 6. Beviljade projekt HSN N……Bifogat pdf.dokument
Bilaga 7. Beviljade projekt HSN S…… Bifogat pdf.dokument
Bilaga 8. Beviljade projekt HSN Ö…… Bifogat pdf.dokument

Ansvarig regionutvecklare ”Ökad tillgänglighet inom barnhälsovården” koncernkontoret;

Joakim Wassén joakim.wassen@vgregion.se

Central Barnhälsovård, VGR

Projektledare Göteborg och södra Bohuslän (HSN G + HSN V);

Veronica Bohlin veronica.bohlin@vgregion.se

Barnhälsovårdsöverläkare Göteborg och södra Bohuslän (HSN G+HSN V);

Ann-Sofie Frisk Cavefors ann-sofie.cavefors@vgregion.se

Projektledare Fyrbodal (HSN N); Lena Hansson lena.m.hansson@vgregion.se

Barnhälsovårdsöverläkare (HSN N); Per Möllborg per.mollborg@vgregion.se

Projektledare Södra Älvsborg (HSN S); Karin Apelqvist karin.apelqvist@vgregion.se

Barnhälsovårdsöverläkare Södra Älvsborg (HSN S) 2018-2020 ; Laslo Erdes

Efterträdare Laslo Erdes; Lars Gelander lars.gelander@vgregion.se

Projektledare Skaraborg (HSN Ö); Annkatrin Fredriksson annkatrin.c.fredriksson@vgregion.se

Barnhälsovårdsöverläkare (HSN Ö); Susanne Johansen susanne.johansen@vgregion.se

1. Statsbidrag för ökad tillgänglighet inom barnhälsovården, 2018-2020 överenskommelse mellan SKR och regeringen

SKL, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och regeringen träffade en överenskommelse om insatser för ökad tillgänglighet inom barnhälsovården 2017 som trädde i kraft 2018. Regionstyrelsen (RS)/Hälso- och sjukvårdsstyrelsen (HSS)/Hälso- och sjukvårdsnämnden(HSN) beslutade om fördelning av ekonomiska medel för *"Ökad tillgänglighet i barnhälsovården för de grupper som har sämre hälsa och tandhälsa och lägre vaccinationsgrad, genom utökade hembesök eller annan uppsökande verksamhet".*

Västra Götalandsregionen (VGR) med fem nämnder HSN N, HSN V, HSN G, HSN S och HSN Ö fick 20,6 miljoner sammanlagt för året 2018 att fördela utifrån beviljat förslag hos de olika nämnderna. År 2019 var summan 19,7 miljoner sammanlagt och för år 2020 var summan 19,7 miljoner sammanlagt.

2. Bakgrund och syfte

Med syftet att öka tillgängligheten i barnhälsovården (BHV) och nå ut till fler familjer med större behov ingick SKR en överenskommelse med regeringen. Samverkan mellan BHV, förebyggande socialtjänst och folktandvård (FTV), för barnets bästa sågs som extra viktigt och målsättningen var att träffa liknande överenskommelser för 2019 och 2020.

Central barnhälsovård (CBHV) i VGR hade under år 2018 upprepade möten med koncernkontoret och ansvarig regionutvecklare. Från år 2018 var regionutvecklare Inger Ahlmark ansvarig för statsbidraget, koncernkontoret. Ansvarig i CBHV var Per Möllborg, BHV överläkare Fyrbodal samt Ann-Sofie Cavefors, BHV överläkare Göteborg och södra Bohuslän. I september 2018 anställdes en ansvarig projektledare för statsbidraget i Fyrbodal samt Göteborg och södra Bohuslän. Projektledare i Skaraborg, Södra Älvsborg tillkom under 2019.

CBHV har en övergripande roll med ansvar för kvaliteten över BVC enheternas arbete inom barnhälsovården, inget ekonomiskt ansvar eller personalansvar. Inom statsbidragsarbetet medverkade CBHV med elva regiongemensamma projekt och nio lokala projekt. Fyra projekt kom ifrån psykologenheternas mödra- och barnhälsovård i VGR. Utöver de projekten så tillkom 40

projekt från enskilda BVC enheter, en del med flera projekt från samma enhet. Vår modell i VGR att bjuda in verksamheterna för att själva tala om vilka behov som fanns inom statsbidragsprojektets målgrupp, blev unikt. Verksamheterna fick ansöka om medel för sina projekt hos de fem olika nämnderna i VGR, med hjälp av CBHV samt regionutvecklare. En del av budgeten inom ramen för statsbidragsprojektet gick till CBHV med lokala samt regiongemensamma projekt, se rubrik 4.

3. Mål – åtaganden

SKR ville tillsammans med regeringen stärka barnhälsovårdens arbete för en jämlik hälsa med överenskommelsen God och nära vård 2020. En del av satsningen handlade om samverkan mellan barnhälsovården och andra aktörer (SKR, 2021). Se nedan citat från överenskommelsen.

”Målsättningen med den treåriga satsningen 2018-2020 var att bidra till minskade skillnader i hälsa och tandhälsa mellan olika grupper med olika sociala och ekonomiska förutsättningar. Fokus låg på:

- *Ökad tillgänglighet för grupper som har eller riskerar att få sämre hälsa och tandhälsa, genom exempelvis utökade hembesök eller annan uppsökande verksamhet.*
- *Ökad samverkan mellan barnhälsovården och andra aktörer, såsom förebyggande socialtjänst, mödrahälsovård och vårdgivare inom tandvården.*

En del i satsningen har också handlat om att nå ut till grupper med lägre vaccinationstäckning” (SKR, 2021).

Den delen ändrades till att en del av satsningen **”bör”** innehålla information om vaccination samt att minska ryktesspridning om vaccin, liksom specifik satsning på tandvård.

I insatserna **bör** ingå

- Informera föräldrar om nyttan med vaccination och även bemöta felaktig information och rykten som sprids om vaccinationer.
- Informera föräldrar om hur man uppnår en god tandhälsa och betydelsen av goda tandvårds- och levnadsvanor
- Samtal kring barnens och familjernas levnadsvanor och förebyggande av psykisk ohälsa, övervikt och kroniska sjukdomar hos barn, samt skadeförebyggande insatser och ge råd och stöd kring amning och andra aktuella frågor
- Relevanta nationella och sjukvårdsregionala programområden och samverkansgrupper inom ramen för landsting/regioners gemensamma system för kunskapsstyrning in om hälso- och sjukvård bör involveras (SKR, 2021).

4. Medverkande verksamheter inom respektive nämnd, VGR

Följande verksamheter inom respektive nämnd, inkom med projektplan för sina projekt i VGR:

HSN G

- FC Angered. År 2020.Förse familjer och barn med pedagogiska leksaker att låna under en period, att visa föräldrarna praktiskt.
- BVC Kortedala torg samt BVC Familjehälsan. Barnläkarmottagning två ggr/månad för att öka barnkompetensen. Stor andel barn i socioekonomiskt utsatta situationer
- FC Biskopsgården. År 2019-2020. Förebygga övervikt och fetma.
- FC Biskopsgården. År 2018- År 2018-2020. Specialistläkare, barn, en dag/veckan för att kunna göra bedömningar och utredningar på barnen och skriva remisse2020. Specialistläkare, barn, en dag/veckan för att kunna göra bedömningar och utredningar på barnen och skriva remisser.
- FC Biskopsgården. År 2018-2020. Spädbarnsmottagning i Biskopsgården. Främja föräldraskapet, förstår barnets utveckling och framförallt samspelet förälder-barn. Träffa personal som ger föräldrastöd i sin nya föräldraroll 2-3 ggr/vecka från nyföddhetsperiod fram till barnen börjar förskolan.
- Nötkärnan Kållered, familjeläkare och BVC. Att erbjuda extra hembesök i anslutning till att föräldrarna kommit hem samt vid behov för att öka stödet vid amning.
- NH Majorna. 2018-2020. Utökade hembesök av en barnhälsovårdssjuksköterska vid barnens åldrar; 2 månader, 4 månader, 10 månader samt 15 månader.
- PTJ Johannesvården. År 2020. Utökade föräldragrupper med barn från 2 år för att motverka psykisk ohälsa.
- Nötkärnan Bergsjön. Barnläkarmottagning på BVC, större lokaler. Fler personal.
- Nötkärnan Bergsjön. "Hälsosam lunch" som del av föräldragrupp
- i samverkan med ÖF samt BHV ssk. Ökad kunskap om kost och dess innehåll samt matlagning.
- Psykologenheten för mödra-barnhälsovård. Trygghetscirkelns föräldrautbildning, Circle of sequrity parenting, COS-P. Föräldrainterventionsprogram i grupp.
- Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård Göteborg. Barn i Nordost. Behov att öka psykologens synlighet och tillgänglighet i utsatta områden.

Central barnhälsovårdsenhet, HSN G+HSN V.

- Logoped på BVC. Logopedmottagning på BVC ca en dag/vecka i utsatt område, Biskopsgården.

Utreda barn, teamutredning samverkan med andra instanser vb, förskolan. Delta i föräldrautbildning samt personalkonsultation vid behov.

- Motverka övervikt och stillasittande. Samverkan Event i Södra Biskopsgården om rörelse och mat i samverkan med CBHV, BVC, Familjecentral, invånarguider, hälsokommunikatörer, kulturtolkar, dietister, fysioterapeuter med flera.
- Dietist, 20%, för medverkan i ovanstående projekt av dietist samt foton av mat för användning i hälsosamtal.
- Projektledare, statsbidragen, 40%. Leda arbetet och ansvarig för rapportering i HSN V och HSN G samt sammanställning av rapport till SKR, VGR .
- Nätverk med regelbundna träffar för att samla BHV personal som arbetar i utsatta områden.

HSN V

- NH Partille, 2020. Öka möjlighet att nå icke födande föräldern när allt fler delar föräldraledigheten genom Drop in föräldragrupper. 7 olika teman. Även flergångsföräldrar är välkomna. Det rullande schemat möjliggör att ta igen missad gång 8 veckor senare. Alla ska känna sig välkomna.
- NH FC Hindås. Utökade hembesök efter behov till familjer med extra behov av stöd samt kvotflyktingar. 40 % extra tjänstgöringsgrad av distrikt sjuksköterskor har anställts för att BVC ska vara 2 sjuksköterskor som gör gemensamma hembesök. Socialtjänsten valde att inte deltaga under Coronapandemin men var intresserade.
- NH Tjörn, 2020.Att kunna överföra information digitalt på BVC och ha kontakt med barnfamiljerna. Säker plattform för digitala möten och utbyta information. Plattformen NH online. Utbilda personal på BVC och inskaffa det material som behövs, kameror, hörlurar och högtalare.
- PTJ BVC Kusten. Främja hälsa hos kvotflyktingar som medför hälsa för barnen. Viss uppsökande verksamhet och samverkan. 4-5 organiserade träffar regelbundet. Information har givits och diskussioner vad primärvården är för något, BVC och MVC. Folder har tryckts upp för att presentera primärvården.
- PTJ BVC kusten. Kurs med livsstilsinsatser för att arbeta med barnfetma. Samverkan med olika professioner för framtagande av modell.
- PTJ BVC Kusten. Stress/utmattning bland kvinnor med barn 0-5 år. Livsstilskurs med 9 träffar.
- PTJ BVC kusten. Erbjudande av ABC föräldrastödsutbildning kontinuerligt i regi av BVC.
- PTJ Bohuspraktiken. Gruppverksamheten "Tryggare” en g/varannan vecka.
- Nödinge vc. Föräldragrupp med tolk. Två ggr/termin arrangeras ny föräldragrupp med tolk.8 familjer/träff. 4 träffar/år. 2/termin.

- Nödinge vc. Mammor med särskilda behov. Mindre träffar i samverkan.
- Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård. SON-R.2018-2020. SON-R för barn 2,5-5 år icke verbalt begåvningstest.
- Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård. Ökad tillgänglighet för psykologsamtal föräldrar till barn 0-5 år i Kungälv, Ale och Stenungsund. PTP psykolog anställdes vilket kortade köerna.
- Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård. Ökad tillgänglighet för psykologsamtal för föräldrar till barn 0-5 år i Mölndal och Partille.

HSN N

- NH FC Munkedal. År 2018 - 2020. Föräldragrupp för nyanlända föräldrar.
- NH Dals Ed. År 2020. Gratis fysisk aktivitet för barn, 0-6 år, med vuxna.
- NH Skogslyckan. År 2018 - 2020. Rörelseglädje för barn på BVC, 0-6 år med föräldrar. Lätt tillgänglighet och delaktighet. Gratis.
- År 2018-2020. Sagocafé. Ett tillfälle/v. 1,5 timme med fika. Föräldrar med eller utan barn. BVC Skogslyckans väntrum. Arabisktalande eller svensktalande.
- NH FC Dalaberg. 2018-2020.Skapa delaktighet i vården och tillgänglighet för barn från andra länder i socioekonomiskt utsatt område, Uddevalla/Dalaberg. 3-4 grupptillfällen på Dalabergs öppna förskola med somalisk föräldragrupp.
- Psykologenheten för mödra-barnhälsovård, Fyrbodal. Implementering av Solihull modellen i Fyrbodal. Utbildningsinsats och konsultation till barnhälsovården av anknytningsmodellen.
- MedProClinic Torpa vc. Att nå socialt utsatta barn med fokus på barn från Somalia. "Föräldraskap i Sverige".

HSN S

- Cityläkarna Norrby, Familjen. Utökat hembesök vid 4 månader med leksak. Dela ut en leksak vid utökade hembesök vid 4 månaders ålder.
- Cityläkarna, Norrby. Kvinnojouren arrangerar kvinnokafé på Norrbyhuset dit många av våra mammor går regelbundet. Dessa träffar är kvällstid á 2 timmar i veckan. BVC vill delta vid dessa tillfällen, både för att nätverka och för att informera om BVC-verksamhet, egenvård, hygien och finnas tillgängliga för deras frågor. 15 tillfällen/termin.
- FC Sjöbo. Öppen BVC mottagning i anslutning till FC. Att ge mer tid till att träffa personer i samtal, ge råd, hjälp och stöd i sin föräldraroll. Personalen på BVC ska finnas tillgängliga under en ökad tid på Öppna förskolan, bestämda tider.

- FC Bräcke diakoni, Alingsås. Utökade hembesök vid 2 månader samt på sikt 15 månader.
- CBHV, HSN S. Fysioterapeut, 20%.Medverkan i utvecklingsarbete som en del i Centrala barnhälsovårdsteamet i södra Älvsborg.
- CBHV. Logoped 20%.Logopediskt arbete i teamet med fokus på att nå till barn och familjer i utsatthet
- CBHV. Projektledare, statsbidrag 20%.

HSN Ö

- FC Kärnan Skövde. Amningsrådgivning pga för tidigt amningsslut. Från grav v 23 och framåt erbjuds blivande föräldrar att anmäla sig till amningskurser.
- FC Kärnan Skövde. Pappagrupper som ett jämställdhetsprojekt.
- NH Götene. Studera Rinkebymodellen med studiebesök i Rinkeby.

- NH Götene. Handledning för att bli stärkta i sin profession utifrån samverkansmodell socialtjänst och barnhälsovård.
- NH Götene. Föräldrastödsprogram Mödrahälsovård, barnhälsovård och socialtjänst samverkar genom att det ska vara en röd tråd i arbetet.
- NH Götene. Riktad möteskväll för pappor.
- NH Tibro/Karlsborg BVC. Föräldrautbildning för föräldrar i ett nytt land, "Älskade barn". Kurserna, 5 träffar, sker mha studiefrämjandet på somaliska och arabiska.
- FC kärnan, Skövde. Barn HLR, instruktör på främmande språk. Arabisktalande ska utbildas till instruktör i barn HLR för att nå ut till fler föräldrar. Inköp av HLR dockor och material.
- NH Guldvingen BVC. Samverkan "friska barn". Arbeta för hälsa, kost, rörelse och motverka fetma. Rörelseglädje för hela familjen, "Family fun".
- Capio vc Grästorp. Riktade insatser till föräldrar med anknytningsproblematik. Samverkan sker med traumapsykolog på FC och BHV.
- Södra Ryd BVC. Pappakurser kvällstid i samverkan. Samverkan med FC och kontakter tagna för att starta grupp.

CBHV i VGR, regiongemensamma projekt av de fyra enheterna i CBHV

- Hälsofrämjande förhållningssätt. Starta en arbetsgrupp och styrgrupp för att bygga en

utbildning i HF. Ta med högskola/universitet i arbetsgruppen för att få ihop teori med praktik.

- Barn-HLR inom barnhälsovården, Västra Götaland. Att alla förstagångs barnfamiljer samt första barnet född eller nyinflyttad till Sverige och som är inskrivet i barnhälsovården, Västra Götaland, ska bli erbjudna att få utbildning i HLR-barn inom barnets första fyra månader.
- Varje BVC enhet ska ha "Baby Anne docka", barn HLR, för att kunna visa stopp i halsen och åtgärder.
- Barn i utsatta situationer. Internatkurs i tre dagar, barnhälsovården, VGR.
- Återkommande utbildning för barnhälsovårdspersonal om bedömning av vaccination hos barn som är ofullständigt vaccinerade. Det kan vara aktuellt bland annat om föräldrar velat avvakta med vaccin för sitt barn eller om barnet kommer från ett land med annat vaccinationsprogram eller ett svagt hälsosystem, tex på grund av krig eller konflikt. Utbildningen varvar föreläsning och praktik.
- Återkommande utbildning för barnhälsovårdspersonal om vaccintveksamhet, bakgrund och modell för en ökad kunskap. Utbildningen varvar föreläsning och praktik men har pausats under coronapandemin då den är svår att genomföra digitalt.
- Barnsäkerhetsmatta till alla BVC enheter i VGR. Ihoprullbara barnsäkerhetsmattor sys upp av "Karins döttrar", återvinning av gamla jeans. Samverkan med CBHV, Babyproffsen och Karins döttrar . Barnsäkerhetsprodukter från Babyproffsen, som CBHV valt ut, sätts fast i mattorna. Varje BVC enhet som önskar får en matta med barncykelhjälm. Vill man ha utöver mattan som givits gratis får man beställa. Kostnaden betalas av verksamheten själv.
- "Knacka på", bok av Anna-Clara Tidholm, att dela ut till alla barn vid 8 månaders hembesök. Ca 38 000 exemplar beställda med artikel 2 ur Barnkonventionen på baksidan omslaget.
- Översättning av "Äta växa må bra" material. Samt olika kallelser till BVC.
- Bildstöd riktad till det lilla barnet i nyckelknippa för hembesök till barnfamiljer med språkbarriär.
- Bildstödmaterial att använda tillsammans med barnet under hälsobesök på BVC som förstärkt kommunikation, bildkort.
- Material om språkstimulans.
- Blädderblock om små barns mat.

5. Genomförande och uppföljning

I samverkan med koncernkontoret utformades en handlingsplan som varje sökande BVC enhet skulle fylla i och rapportera utifrån varje halvår till CBHV. Undantag från rapportkravet skedde från och med start av pandemin. SKR och Socialstyrelsen valde då att bespara verksamheterna

en längre rapport utan endast kort lägesrapport krävdes. Handlingsplanen innehöll följande rubriker:

- BVC- enhet samt kontaktperson
- Behov
- Syfte
- Beräknad omfattning
- Kostnad för insatsen
- Tidsåtgång
- implementering i ordinarie verksamhet
- Kommentar

CBHV bjöd in till nätverksmöten med fysisk träff i februari 2019 i Fyrbodal, Göteborg och södra Bohuslän för deltagande verksamheter så att de kunde inspireras och ta hjälp av varandra för goda idéer, stöd och uppmuntran/samverkan. Ytterligare en fysisk träff i september 2019 hölls i Göteborg för Göteborg och södra Bohuslän. Därefter blev det inga fler fysiska träffar pga. Coronapandemin. En ny möjlighet att ansöka om medel för projekt i verksamheterna kom hösten 2019, inom CBHV hade kvar medel för projekt utlystes en ny ansökan för verksamheter hösten 2019, att kunna få medel för behov inom målgruppen för 2020. De beviljade projekten fick egna anvisningar, offentliga samt privata, se bilaga 1 och 2. Avslutande digitalt möte för nätverket i Göteborg och södra Bohuslän hölls i november 2020. Slutrapporten för projekten, inlämnat 31 december 2021 skulle innehålla rubrikerna åtgärd, syfte och mål samt uppnådda resultat. Deltagande verksamheter med projekt i Göteborg och södra Bohuslän fick en esmakerenkät med följande frågor:

- Har ert projekt bidragit till att öka tillgängligheten inom barnhälsovården?
- Har ert projekt bidragit till samverkan av andra aktörer?
- Har ert projekt bidragit till att öka barnens jämlika hälsa?
- Har ert projekt påverkats av pandemin?

De elva svarande verksamheterna svarade mestadels ja på frågorna med undantag för att pandemin hindrat arbetet i mer eller mindre utsträckning.

6. Ersättning

Statsbidrag fördelat per hälso- och sjukvårdsnämnd

Fördelning HSN	2018	TV	BHV
HSN N	3 524 248	599 122	2 925 126
HSN V	4 205 902	715 003	3 490 899
HSN G	6 675 842	1 134 893	5 540 949
HSN S	2 770 906	471 054	2 299 852
HSN Ö	3 423 102	581 927	2 841 175
Summa	**20 600 000**	**3 502 000**	**17 098 000**

Fördelning HSN	2019	TV	BHV
HSN N	3 355 684	570 466	2 785 218
HSN V	4 043 652	687 421	3 356 231
HSN G	6 416 091	1 090 735	5 325 356
HSN S	2 645 725	449 773	2 195 952
HSN Ö	3 238 848	550 604	2 688 243
Summa	**19 700 000**	**3 349 000**	**16 351 000**

Fördelning HSN	2020	TV	BHV
HSN N	3 355 684	570 466	2 785 218
HSN V	4 043 652	687 421	3 356 231
HSN G	6 416 091	1 090 735	5 325 356
HSN S	2 645 725	449 773	2 195 952
HSN Ö	3 238 848	550 604	2 688 243
Summa	**19 700 000**	**3 349 000**	**16 351 000**

Se bifogade dokument om anvisningar, de olika nämnderna.

Bilaga 4. Beviljade projekt HSN G; se bifogad pdf.

Bilaga 5. Beviljade projekt HSN V; se bifogad pdf.

Bilaga 6. Beviljade projekt HSN N; se bifogad pdf.

Bilaga 7. Beviljade projekt HSN S; se bifogad pdf.

Bilaga 8. Beviljade projekt HSN Ö; se bifogad pdf.

7. Utbetalning

Utbetalning sker i 1/12 per månad. Om åtagandet ej uppfylls kan utbetalning stoppas genom beslut av regionstyrelsen och mottagaren kan bli återbetalningsskyldig.

8. Uppföljning

Uppföljningen utgår från de mål-åtaganden som anges i den nationella överenskommelsen/statsbidraget. Respektive mottagare av medlen ska följa upp och rapportera hur medlen använts i enlighet med rubrik 3, ”Mål - åtaganden”.

9. Utvärdering och sammanfattning

De centrala fyra BHV-enheterna, VGR, har tillsammans med barnavårdscentraler i regionen drivit flera utvecklingsarbeten inom ramen för den nationella överenskommelsen mellan staten och SKR. Arbetet har syftat till att stärka det befintliga arbetet inom barnhälsovården men också hitta nya former för att öka tillgängligheten och nå familjer med större behov. Några av dem fortsätter i viss omfattning även framåt.

Coronapandemin är en unik situation, med nedstängning av många funktioner. Den har tyvärr medfört att flertalet gruppverksamheter som skulle finansieras av statsbidraget för ökad tillgänglighet inte har kunnat påbörjas eller avslutas enligt projektplanen.

Framgångsfaktorer: VGR modellen i att uppmuntra verksamheterna att själva uttrycka vilka behov som fanns samt att ansöka efter medel var unikt i denna satsning. Projektplanen medförde ett stöd i att regelbundet följa upp sina projekt samt göra de förändringar som behövdes i och med förändringar under tidens gång. Att verksamheten själva fick ansöka om medel till sitt/sina projekt samt själva skriva sin tänkta genomförda projektplan var en framgångsfaktor. Den regelbundna kontakten mellan projektledaren och verksamhetens kontaktperson/ verksamhetschef underlättade processen med projekten liksom nätverksträffar samt förfrågningar av olika slag. På så sätt blev det regelbunden kontakt på naturlig grund. Det En annan framgångsfaktor var att ha dietist från CBHV i samverkan med projekt om rörelse och mat i Biskopsgården. Syftet var att förebygga övervikt och fetma hos barn, 4-6 år, södra Biskopsgården samt att öka samverkan mellan BVC och förskola för att kunna sprida samma hälsobudskap. De olika event som genomfördes i samverkan med aktörer från BVC, familjecentralen, förskoleförvaltningen, socialförvaltningen Hisingen och civilsamhället medförde mycket positiv respons och uppmärksammades av SKR. Målet var att öka samverkan med familjer och olika aktörer i området för att sprida budskapet om att äta hälsosamt och röra sig. Det andra projektet i

Biskopsgården som dietist Cecilia Hedström samt BHV sjuksköterska/projektledare Stina Olander medverkade i handlade om att öka samverkan med familjer, BVC och förskola samt olika aktörer i området för att sprida samma hälsofrämjande budskap till familjerna där barnen fanns i förskolan. Rörelseeventen kallades ”Mildruset” och förskoleförvaltningen Hisingen, har beslutat att fortsätta med liknande event varje år. För att se projektets förlopp med innehåll, uppbyggnad och samverkan, var god se rapporten som ett av alla goda exempel på framgångsrika och genomförda projekt, läs bilaga 3 . Läs rapporten som ett exempel av statsbidragsfinansierat projekt för att kunna följa dess process. Satsningen medförde att Cecilia, dietist i CBHV, har föreläst för SKR konferens, ”Mänskliga rättighetsdagarna” och projektet med rörelseevent kommer att fortsätta ca en g/termin. På SKR:s Mänskliga rättigheterbloggen skriver Tyra Warfvinge om barnhälsovårdens arbete i pandemitider med utgångspunkt i statsbidraget för ökad tillgänglighet. I bloggen nämns Angereds husbil, som användes i hög utsträckning för att kunna nå familjer som av olika skäl inte kom till BVC under coranapandemin.
Logoped på BVC i socioekonomiskt utsatta områden med syftet att öka tillgänglighet och närhetsprincipen. Våren 2020 var Eva 25% av sin arbetstid på Öppna förskolan i södra Biskopsgården. Hon deltog först i gruppverksamhet med föräldrar men började snart med logopedmottagning av barnfamiljer, familjecentralen BVC, Biskopsgården. From mars tom november var det 73 besök till mottagningen. Få uteblivna besök. Nöjd personal och nöjda familjer. Utvärdering pågår med hopp om fortsättning. From 2021 startades även logopedmottagning på FC, BVC Bergsjön. Utredning om logopederna arbetssituation pågår utanför ramen i statsbidrag.
Sammanfattning: Av rapporterna och utdelade enkäter går att läsa att verksamheterna anser att barnens jämlika hälsa ökat genom att deras projekt har ökat tillgängligheten inom barnhälsovården samt att projektet bidragit till samverkan av andra aktörer med hjälp av statsbidragsmedlen.
Svårigheter: Lika mycket som de återkommande rapporterna var en framgångsfaktor för statsbidragsprojekten var avsaknaden av uppföljning av ekonomisk redovisning ett hinder i projektens process. Det medförde en förändring att hantera projekten över tid. From 1/1 2020 fick nya beviljade projekt därför redovisa sina utgifter varje kvartal. Se bilaga 1 och 2. De verksamheter som fått sina projekt beviljade sedan tidigare och hade oklarheter i sin ekonomiska uppföljning fick visa på mer detaljerad information, allt i samarbete med koncernkontoret samt ansvarig ekonom, VGR. Coronapandemin är en unik situation med nedstängning av många funktioner. Den har tyvärr medfört att flertalet gruppverksamheter som skulle finansieras av statsbidraget för ökad tillgänglighet inte har kunnat påbörjas eller avslutas enligt projektplanen.

Inspiration och goda exempel på olika slags statsbidragsprojekt;

- **NH Angered + Capio, FC Angered.** Husbil som BVC mottagning. Används för att kunna nå familjer som av olika skäl inte kom till BVC under coronapandemin.

Syfte: Ökad tillgänglighet för barn och familjer. Tidigt nå särskilt utsatta familjer. Hälsofrämjande, förebyggande och uppsökande arbete.
Resultat: Gott resultat. Coronapandemin medförde extra bra resultat. När barnfamiljerna inte kom till BVC kunde BVC husbilen komma till dem istället. Full BVC mottagning. Har även medverkat förebyggande med biblioteket mm.

- **NH Angered + Capio, FC Angered**. År 2020. Utdelning av pedagogiska leksaker till barn vid olika åldrar. I samråd med CBHV ändrades projektet till att utgöra lån. Leksaksväska för olika åldrar byttes ut när barnet uppnått åldern för en ny leksak. **Syfte:** Synliggöra den tidiga lekens betydelse för främjande av barnets utveckling för föräldrarna. **Resultat:** Kort projekttid men uppskattat. Leksakerna finns i låneväskor för olika åldrar. Byts ut vid de olika hembesöken. Pedagogiska leksaker har även köpts in till BVC, både för utlåning till hemmet samt vid besök.

- **NH FC Biskopsgården.** Spädbarnsverksamhet Vårväderstorget. Uppbyggnad av en spädbarnsmottagning i samverkan med Hisingens stadsdel med syftet att främja föräldraskapet, förståelse av barnets utveckling och samspelsmönstret mellan förälder-barn. Personal är pedagog, socionom samt BHV sjuksköterska. Träffa personal som ger föräldrastöd i sin nya föräldraroll 2-3 ggr/vecka från nyföddhetsperiod fram till barnen börjar förskolan. **Syfte:** Att starta en spädbarnsverksamhet för att ge ytterligare stöd än BVC kan erbjuda utsatta riskfamiljer. **Resultat:** Alla föräldrarna som fått hjälp har givit positiv feed back. Hagamottagningens risk BVC som tidigare haft kontakt med flera familjer ser verksamheten som en räddning för ett framtida fungerande föräldraskap. Pga corona och bristen på gruppverksamhet så har det varit individuella besök under år 2020. Projektet har fått söka andra medel för att kunna fortsätta driva det ytterligare ett år 2021.

- **Capio Grästorp.** Riktade insatser till barn och föräldrar med anknytningsproblematik. Samverkan sker med traumapsykolog på FC och BVC. Närvaro i föräldragrupp på BVC för att tala om vikten av anknytning. **Syfte:** Öka tillgängligheten för riskfamiljer, att så tidigt som möjligt upptäcka och hjälpa till med att föräldrar ska kunna knyta an till sitt barn. **Resultat:** Coronapandemin medförde förändrat arbetssätt till digitala samtal. Fungerat väl.

- **NH Guldvingen BVC.** Samverkan "friska barn". Arbeta för hälsa, kost, rörelse och motverka fetma. Rörelseglädje för hela familjen, "Family fun". FC har erbjudit familjer till föreläsning med dietist och mödrabarnhälsvårdspsykolog, nyttigare val av mellanmål och att hantera gränssättning. **Syfte:** Ökad tillgänglighet till att uppnå en bättre hälsa. **Resultat:** Pga. Coronapandemin har projektet inte gått att genomföra.

Utökade hembesök på varierande vis

- **Cityläkarna, Familjen, Norrby.** Utökat hembesök vid 4 månader med leksak. Dela ut en leksak vid utökade hembesök vid 4 månaders ålder. **Syfte:** Lärande och utveckling med hjälp av pedagogisk leksak i hemmet. **Resultat:** De utökade hembesöken har periodvis varit pausade under 2020 pga. pandemin men vi har delat ut leksak vid besöken på mottagningen istället. MICKI plocklåda i trä valdes. Den kan användas på många olika sätt och uppskattas av barnen under lång tid. Detta har varit uppskattat av både barn och föräldrar och gett oss ett extra tillfälle att prata om att begränsa skärmtid och istället leka tillsammans.

- **NH FC Majorna.** Utökade hembesök av en barnhälsovårdssjuksköterska vid barnens åldrar; 2 månader, 4 månader, 10 månader samt 15 månader. **Syfte:** Att främja goda uppväxtvillkor med en bra start i livet med utgångspunkt i det familjecentrerade arbetssättet. Med barnets bästa i fokus, stärka föräldrarnas tillit till den egna förmågan. Att minska ojämlikheterna i barnens hälsa och på längre sikt att samtliga barn ska gå ur grundskolan med godkända betyg. **Resultat:** 155 barnfamiljer har ingått i projektet år 2019-2020. Sammanlagt 353 hembesök hittills. Varje hembesök utvärderades med en ögonblicksbild, 278 registrerade besök. 65% av de besöken är båda föräldrarna närvarande. Även babymassage och babyhäng=öppen förkola på BVC, ingick i satsningen. Innan corona blev det mycket populärt. Som en bieffekt träffades föräldrar och barn i det stora väntrummet på BVC även andra dagar än baby hängdagen. Så snart restriktionerna släpper vill de starta med detta samt babymassage igen.

- **VC Malmen, Bräcke diakoni, Skara.** Mobilt arbete med BHV sjuksköterskor som söker upp familjer för att ge stöd. BVC identifierar barn med behov av stödjande insatser. Samverkan med socialtjänsten, Skara. **Syfte:** Stärka föräldraskapet för de mest utsatta familjerna. **Resultat:** Har kunnat utföra projektet även under Coronapandemin med gällande föreskrifter. Oklart om projektet kan fortgå utan statsbidragsprojektets medel.

- **NH Skogslyckan.** År 2018 - 2020. Rörelseglädje för barn på BVC, 0-6 år med föräldrar. **Syfte:** Lätt tillgänglighet och delaktighet. Att öka den fysiska och psykiska hälsan hos både barn och föräldrar. Målet var att implementera en billigare form av träning så att alla kan ha råd att träna och få vara delaktiga oavsett ekonomi. **Resultat**: Coronapandemin medförde att det endast gick att genomföra någon termin. Träningen var fullbokad och mycket uppskattad.

- **NH Skogslyckan.** År 2018-2020. Sagocafé. Ett tillfälle/v. 1,5 timme med fika. **Syfte**: Ökad

gemenskap, läsglädje och bättre psykiskt välmående. Föräldrar med eller utan barn. BVC Skogslyckans väntrum. Arabisktalande eller svensktalande. Får ett lånekort med väska till förvaring av låneböcker. **Resultat:** Enkäter visar mycket positiv respons från deltagarna, framförallt de arabisktalande familjerna. Böckerna har varit populära och lånas samt läses. Bieffekt har varit samverkan med förskola, SFI och biblioteken i Uddevalla. Regelbunden sagoläsning planeras av bibliotekarie på BVC, eventuellt med hjälp av bokbussen.

- **Psykologenheten för mödra-barnhälsovård, Fyrbodal.** Implementering av Solihull modellen i Fyrbodal. Utbildningsinsats och konsultation till barnhälsovården av anknytningsmodellen. **Syfte:** Utvärdering och implementering av Solihull modellen. **Resultat:** Implementering inom barnhälsovården Fyrbodal av Solihull modellen är pågående med fortsättning i ordinarie verksamhet 2021.Material från fokusgruppsintervjuer har analyserats och bearbetats i samarbete med projektledarna och FOU ledare från FOUU centrum, Fyrbodal. En FOU rapport har utformats 2020:2, ISBN 978-91-519-3471-6. Var god se sidan 18 för hämtning av rapport.

- **Psykologenheten för mödra- och barnhälsovård, södra Bohuslän.** Ökad tillgänglighet psykologsamtal, för föräldrar till barn 0-5 år i Kungälv, Ale och Stenungsund. PTP psykolog anställdes vilket kortade köerna. **Syfte:** Att öka tillgängligheten för psykologsamtal, för familjer i behov av det. **Resultat:** Projektet har lett till fler tider för telefontillgänglighet, Stenungsund mottagningen kan erbjuda bedömningar av små barn inom 2-3 månader. Tidigare 4-9 månader. Även väntetider för föräldrastöd har kortats kraftigt. 1-2 månader mot 4-6 månader innan.

Samverkan mellan CBHV och verksamheterna

- **Barn-HLR inom barnhälsovården, Västra Götaland.** Att alla förstagångs barnfamiljer samt första barnet född eller nyinflyttad till Sverige och som är inskrivet i barnhälsovården, Västra Götaland, ska bli erbjudna att få utbildning i HLR-barn inom barnets första fyra månader, kostnadsfritt. Barnhälsovården i VGR ska erbjuda det. Genom att utbilda barnhälsovårdssjuksköterskor(BHV sjuksköterskor) till huvudinstruktörer som i sin tur kan utbilda BHV sjuksköterskor till instruktörer i S-HLR barn så ska föräldrar bli erbjudna att få utbildning i HLR för barn. Det ska finnas minst en instruktör vid varje BVC **Syfte:** Att alla föräldrar ska ha möjlighet att utföra livräddande åtgärder på sitt barn. **Resultat**: Nio huvudinstruktörer har utbildats. Flera utbildningar, både instruktörer och huvudinstruktörer är inställda år 2020 pga Coronapandemin. Tre samordnare för de olika områdena i VGR finns, totalt 20 %. Planering för utbildningar under hösten 2021 pågår, både för S-HLR barn instruktör samt huvudinstruktör. Projektet är nyblivet pilotprojekt inom det regionala barnuppdraget (RBU) och finns även 2022 med utvärdering som mål. Planering pågår med

mätbara faktorer tillsammans med styrgrupp, arbetsgrupp och kontaktperson för ”Nära vård” i RBU. Därefter tas ställningstagande till en eventuell implementering i VGR.

- **Dietist på BVC.** Att förebygga fetma och övervikt i Biskopsgården med hjälp av goda matvanor och fysisk aktivitet, rörelseevent. Ett projekt rörde BVC och barn, 4-6 år. Ett andra projekt handlade om barn i förskolan och samverkan mellan BVC och förskola kring att ge samma hälsofrämjande budskap. **Syfte:** Att utjämna ojämlikheten i hälsa. **Resultat:** Två event år 2019 hölls på Familjecentralen, likt föräldragrupper. Vid pandemistart 2020 hölls det utomhusevent som var Corona anpassat. Föräldrar och barn bjöds in till aktiviteter baserat på innehållet i ”gympapåsen” med texten ”Mildruset”, ”Biskopsgårdens gympapåse” samt ”Mildvädersgatans förskola, 3-7”. Det bjöds på enkelt mellanmål framtaget av föräldrarna och tillagat av förskolans köksmästare. Totalt åtta tillfällen under v.48-v.49, ca 200 barn och 50 pedagoger. BVC, Familjecentralen och dietist på CBHV kommer att ha event på Familjecentralen en gång/termin tillsammans med FaR-dietist och FaR-fysioterapeut.

Kompetensutveckling för personal är en viktig del i att utjämna ojämlikhet eftersom det leder till möjligheter att göra skillnad.

CBHV, kompetensutveckling av personal inom barnhälsovård

- **Barn i utsatta situationer. Internatkurs i tre dagar, barnhälsovårdens personal, VGR.**

  Syfte: Att stärka barnhälsovårdens möjligheter att identifiera och ge stöd åt de barn och familjer som lever i mer utsatta förhållanden.
  Resultat: En pilotutbildning ht 2019 och en utbildning ht 2020. Deltagarna gav uttryck för en ökad förståelse för barns utsatthet och behovet av att i barnhälsovården se med barnens ögon, ur barnens perspektiv. Det ökar deras möjligheter att se vilka barn som behöver mer från barnhälsovården och prioritera de barn som behöver mest, vilket kan innebära en ökad tillgänglighet för fler barn. Vi upplever också att deltagarna blivit stärkta i sin profession och i teamarbetet, vilket ökar möjligheterna att kunna bidra till en mer jämlik hälsa hos barnen. Fortsatt implementering i barnhälsovården, VGR, planeras inom befintlig budget för CBHV år 2021.

- **Hälsofrämjande förhållningssätt.** Start av arbetsgrupp och styrgrupp för att bygga en utbildning i HF för barnhälsovårdens personal. Högskola/universitet som samverkansaktör i arbetsgruppen för att få ihop teori med praktik. **Syfte:** Ökad tillgänglighet för barnhälsovårdspersonal att få jämlik kunskap och redskap för att bemöta familjer på ett hälsofrämjande sätt. **Resultat:** Pilotgenomgång av utbildning är utförd ht 2019. År 2020 har

Coronapandemin satt stopp för utbildning riktad mot BHV personal i VG regionen. CBHV i VGR räknar med budget för år 2021 att hålla i fortsatt planering och utbildning.

- **Utbildning för barnhälsovårdspersonal om vaccination**
- **Vaccination av ovaccinerade eller ofullständigt vaccinerade barn**
- **Från tvekan till tillit- om vaccintveksamhet och vanliga frågor inför vaccination**

Syfte: Ökad kunskap hos personalen som på sikt leder till att vaccinationstäckningen upprätthålls och förbättras.
Resultat: Utbildningarna har kunnat ges på plats och – under restriktionerna på grund av coronapandemin digitalt. Utvärderingarna har varit positiva och seminarierna kommer att fortsättas erbjudas i regionen en till två gånger/ termin.

Utvärdering av utbildningsinsats inom barnhälsovården, Solihullmodellen.

FoU rapport 2020- Solihullmodellen utvecklar barnhälsovårdsarbetet - utvärdering av en utbildningssatsning. Hämtad 20210819 från:

https://alfresco-offentlig.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/9bf97afc-f0a6-49d0-ae52-2ef9927b1647/FoU-rapport%20Solihull%202020-2%2c%202020-12-07.pdf?a=false&guest=true

Referenslista

FoU rapport 2020- Solihullmodellen utvecklar barnhälsovårdsarbetet - utvärdering av en utbildningssatsning. Hämtad 2021-08-19, från:

https://alfresco-offentlig.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/workspace/SpacesStore/9bf97afc-f0a6-49d0-ae52-2ef9927b1647/FoU-rapport%20Solihull%202020-2%2c%202020-12-07.pdf?a=false&guest=true

SKR, 2021. Hämtad 2021-03-18, från:
https://skr.se/halsasjukvard/kunskapsstodvardochbehandling/primarvardnaravard/overenskommelseomengodochnaravard/okadtillganglighetibarnhalsovarden2021.31669.html

Bilaga 1. Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården, privata vårdgivare

ANVISNINGAR

Privata vårdgivare

Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården From 1/1- 2020 tom 31/12- 2020

CBHV Januari 2020

Ekonomisk redovisning sker varje kvartal. Mallen för det bifogas och lämnas in den 31 mars, 30 juni, 30 september samt 31 december.

Privata vårdgivare använder fakturaadress samt beställar- id.
Fakturaadress:
Regionhälsan
FE 007
405 83 Göteborg

Beställar id är beroende av vilket område du fått projektet beviljat.
15055 Statsbidrag Skaraborg
24023 Statsbidrag Södra Älvsborg
30094 Statsbidrag Göteborg
49338 Statsbidrag Södra Bohuslän
55557 Statsbidrag Fyrbodal

Ersättningen betalas ut kvartalsvis när den ekonomiska redovisningen och fakturan inkommit.
Ersättningen är den faktiska kostnaden.
Ni fyller också i projektets handlingsplan och förändringar som görs kvartalsvis.

Ekonomisk redovisning av projekt

Projektnamn:

Total projektbudget enligt beslut:

Rapporteringen avser totala kostnader från projektstart t.o.m. datum:

Upparbetade kostnader

	Totalt upparbetade kostnader
Lönekostnader	
Köpta tjänster	
Utrustning	
Material	
Laboratoriekostnad	
Resor	

Övriga kostnader	
Summa	

Avvikelser mot plan

.....
.....
.....
.....

Handlingsplan/ansökan statsbidrag

- BVC enhet samt kontaktperson
- Behov
- Syfte
- Beräknad omfattning
- Kostnad för insatsen
- Tidsåtgång
- implementering i ordinarie verksamhet
- Kommentar

Bilaga 2. Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården, offentliga vårdgivare

ANVISNINGAR
Offentlig vårdgivare

Nya beviljade projekt för statsbidraget inom barnhälsovården From 1/1- 2020 tom 31/12- 2020

Ekonomisk redovisning sker varje kvartal. Mallen för det bifogas och lämnas in den 31 mars, 30 juni, 30 september samt 31 december.

Offentlig vårdgivare använder Ikundnummer samt beställar- id.

Ikundnummer 60801 Regionhälsan
Beställar id är beroende av vilket område du fått projektet beviljat.
15055 Statsbidrag Skaraborg
24023 Statsbidrag Södra Älvsborg
30094 Statsbidrag Göteborg
49338 Statsbidrag Södra Bohuslän
55557 Statsbidrag Fyrbodal

Ersättningen betalas ut kvartalsvis när den ekonomiska redovisningen och fakturan inkommit.
Ersättningen är den faktiska kostnaden.
Ni fyller också i projektets handlingsplan och förändringar som görs kvartalsvis.

Ekonomisk redovisning av projekt

Projektnamn:

Total projektbudget enligt beslut:

Rapporteringen avser totala kostnader från projektstart t.o.m. datum:

Upparbetade kostnader

	Totalt upparbetade kostnader
Lönekostnader	
Köpta tjänster	
Utrustning	
Material	
Laboratoriekostnad	
Resor	

Övriga kostnader	
Summa	

Avvikelser mot plan

.....
.....
.....
.....

Handlingsplan/ansökan statsbidrag

- BVC enhet samt kontaktperson
- Behov
- Syfte
- Beräknad omfattning
- Kostnad för insatsen
- Tidsåtgång
- implementering i ordinarie verksamhet
- Kommentar

Bilaga 3. Mildruset hösten 2020, rapport och sammanställning. Ett exempel på hur projektarbetet fortlöpt i ett av alla lyckade projekt med statsbidragsfinansiering.

Mildruset! Rapport/sammanställning

Stina Olander, BHV-ssk/

Verksamhetsutv. CBHV Göteborg

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Göteborgs Stad

Främja goda matvanor och rörelse!

Rapport

Statsbidrag Barnhälsovården, Biskopsgården 2020

Bakgrund

Strukturella faktorer påverkar i stor utsträckning människors hälsosamma val, men vi behöver också skapa förutsättningar för goda möten och stöd till dessa val på individuell nivå till exempel genom arbetet på BVC. För att kunna bidra till att minska hälsoklyftorna behöver planering för interventioner bland grupper som riskerar sämst hälsa bygga på kontroll, inflytande och delaktighet från deltagarna. Dels är inflytande över ens egen situation en viktig faktor för hälsa generellt, dels har professionella inom verksamheterna i allmänhet helt andra levnadsvillkor såsom en längre utbildning och en god ekonomi. Det kan då vara svårt att förstå vilka perspektiv och behov som är viktiga i sammanhanget. Föräldrar beskriver att de i stor utsträckning litar på ”dem som går i deras skor” det vill säga de som har liknande erfarenheter, i stället för att lita till personalens råd Hälsoguider, kulturtolkar och invånarguider är oerhört viktiga som brobyggare då vi i hälso- och sjukvården önskar diskutera vanor med personer som lever i socioekonomiskt utsatta områden.

För att kunna hjälpa människor till hälsosamma individuella val underlättar det om normerna där personerna verkar, lever och bor också bidrar till att det blir lättare att välja hälsosamt och bibehålla hälsosamma vanor. I områden där många invandrat från länder utanför Norden, där många har en kort utbildning eller bor i glesbygd finns det förhöjd risk för att barnen skall få övervikt eller fetma. Ett av dessa områden i Västra Götalandsregionen är Biskopsgården där 18 % av fyraåringarna hade övervikt och fetma år 2018 jämfört med 11 % i Västra Götalandsregionen och här finns också en överrepresentation av barn med karies.

BVC Biskopsgården beviljades 2018 statsbidragspengar för att förebygga övervikt och fetma i Biskopsgården samtidigt som central barnhälsovård Göteborg och S. Bohuslän beviljades pengar för att förmedla goda rörelse och matvanor. BVC önskade få en dietist på plats i verksamheten som kunde arbeta med familjer där barn hade en övervikt eller fetma. Under ett par månader erbjöds sådant stöd men få familjer tackade ja. I stället ändrades fokus i arbetet till att med BVC som bas även nå ut med hälsofrämjande budskap till närområdet runt BVC. De familjer som önskade individuell dietistkontakt hänvisades till redan befintlig dietistfunktion i området via FaR-centrum – fysisk aktivitet på recept.

Under 2019 genomfördes två event på Familjecentralen där familjerna tillfrågades om deras tankar kring mat, rörelse, hälsa och vilka aktörer de tänkte kunde bidra för att underlätta hälsosamma val, se rapport 2019. Träffarna utvärderades med hjälp av Helhetsmetodiken (Angereds Närsjukhus).

I och med pandemin har inte den ursprungliga planen med samverkan med föreningar kunna fullföljas utan i stället har diskussioner genomförts med familjer på olika arenor i området. Diskussionerna har förts på flera olika områden som är viktiga bestämningsfaktorer för hälsan.

Syfte

Att skapa nätverk kring mat och rörelse i Biskopsgården för att försöka påverka normer i området samt att inventera familjers behov, tankar och normer kring övervikt, fetma, fysisk aktivitet, fysisk inaktivitet och hälsosamma matvanor.

Metod

I och med pandemin har inga större event kunnat hållas utan andra aktiviteter i området har erbjudits, bland annat har nedan statsbidragsprojekt med samverkande hälsoevent kunnat fullföljas. Nedan presenteras samtliga samverkansaktörer, därefter kommer en beskrivning av projektets upplägg och sedan kommer en sammanställning av förskolepersonals och förskolebarns utvärderingar.

Projektsamordnare:
Stina Olander, BHV-ssk/utv. CBHV
Cecilia Hedström, BHV-dietist CBHV
Projektdeltagare/utförare:
Gunilla Borg, Förskolerektor
Bahman Esmail Nejad, Förskolesamordnare
Vladimiros Fountis, förskolans köksmästare
SKA-grupp, systemiskt kvalitetsarbete i förskolan

Aktivitet på Mildvädersgatans förskola 7 under v 48 – 49, må-tors.

Utomhusaktivitet vid hämtning av barn där det bjuds på lek, mellanmål och fina presenter!
Varje avdelning tilldelas en eftermiddag under dessa veckor

Mildvädersgatans förskola 3 - 7 har cirka tvåhundra förskolebarn med åtta avdelningar, små - och storbarnsavdelningar. Det är en förskoleverksamhet med totalt 35 olika modersmål. Av dessa språk behärskar förskolepersonal cirka 17 av dessa språk.

Under sensommar/hösten 2020 hölls både fysiska och digitala möten ihop med förskolans rektor och biträdande rektor, köksmästare. Men även deltagande av enhetschef för intern service Måltid samt projektsamordnare CBHV-dietist och BHV-sjuksköterska. Projektet fick bli ett:

Samverkansprojekt mellan barnhälsovård & förskola

-hur kan vi främja goda mat -och rörelsevanor hos familjer samtidigt som vi stärker tilliten till familjernas egen förmåga?

De allra första möten som hölls var för att se över möjligheten att kunna genomföra ett statsbidragsprojekt/hälsoevent på förskolan. Till denna grupp bjöds därefter en så kallad "SKA"-grupp inom förskoleverksamheten (systemiskt kvalitetsarbete i förskolan) in för att vidare samordna och inplanera hälsoeventet under v 48 + 49 på Mildvädersgatans förskola. Material och innehåll till eventet presenterades av projektsamordnare BHV-dietist och BHV-sjuksköterska från CBHV Göteborg, med en beviljad budget på 50 000 kr. På grund av kort varsel med statsbidragspengar (2020) som medel samt sent på höst/vintertermin blev planering något påskyndad och projektet rullades igång i hög fart.

Projektet/hälsoeventets namn bestämdes i gruppen och eventet gavs namnet "Mildruset!". En Gympapåse trycktes med texten: "Mildruset!", "Biskopsgårdens gympapåse" samt "Mildvädersgatans förskola 3 - 7", se nedan.

SKA-gruppen förankrade eventet på förskolan med resterande förskolepersonal. Det skapades stora fina planscher att sätta upp i entré på förskolan. Det sågs till att snabbt översätta planscherna på engelska, arabiska, turkiska och somaliska. Detta med hjälp av invånarguider Västra Hisingen. Planscherna sattes därefter upp vid entrén vid varje avdelning för att uppmärksamma om kommande event under v 48 + 49. Se nedan exempel.

Dessa planscher kan med fördel användas för framtida liknande event. Övriga språk översattes muntligen av förskolepersonal till föräldrar vid hämtning och lämning av förskolebarn innan eventet sattes i gång v 48 + 49.

Rektor på förskolan gick ut med information om kommande hälsoevent på förskolan muntligen samt per mejl till föräldrar och förskolepersonal. Där informerades om kommande event samt att det önskades exempel på goda mellanmål som familjerna brukar äta hemma. Även förskolepersonal bad förskolebarns föräldrar muntligen om förslag på mellanmål.

Köksmästaren på förskolan tog emot receptförslag per mail, sms eller papperstext från vårdnadshavare men även förskolepersonal. Köksmästare och Verksamhetsutvecklare för Måltid Västra Hisingen gick igenom alla inkomna recept. Fyra mellanmål valdes ut, justerades något och bestämdes därefter att bjudas på under v 48 + 49 till förskolebarn, vårdnadshavare och personal. Mellanmål fotograferades och recept skrevs undertill av utsedd personal.

SKA-gruppen planerade alla aktiviteter och rörelsestationer inför kommande hälsoevents utomhusaktiviteter. Event Covid-19-anpassades och delades upp på åtta tillfällen under v 48 + 49, en avdelning i taget.

Utvärderingar

Utvärderingar utarbetades av projektsamordnare på CBHV/BHV-sjuksköterska och skickades efter eventets avslut ut till förskolepersonal, självreflektion -med hjälp av Helhetsmetodiken.

Vårdnadshavare och förskolebarn fick redan på plats under eventet muntligen, men även med hjälp av färgkodningsprickar, utvärdera event med “glad, neutral eller ledsen gubbe”. Efter event utvärderade förskolepersonal gympapåsens innehåll i respektive barngrupp/avdelning och vad man har fortsatt att använda i hemmet, vad som var roligast osv. Även här med hjälp av färgkodningsprickar. Det pratades även om mellanmål som det bjöds på.

Det fanns även ett önskemål om att barnen målar teckningar om aktiviteterna som hölls utomhus, detta som en del av utvärderingen. Ej inkommit ännu tyvärr. I efterhand hade förskolans ateljérista varit en bra tillgång till detta hälsoeventet, men på grund av kort om tid för projektet hanns inte denna viktiga pusselbit med. Vidare utvärdering av föräldrar har inte kunnat genomföras pga pandemin. Det får diskuteras vidare. Det finns fortsatta önskemål om liknande aktiviteter framöver, då det är bättre väder och mer deltagande av föräldrar och barn. Även mer ingående utvärdering av mellanmål/inkomna recept hade varit av vikt men på grund av kort om tid även här så föll detta bort samt att BHV-dietist avslutade sin tjänst innan projektets avslut.

Hållbarhet

Det finns ett hållbart tänk kring gympapåsen. Gympapåsen går att återanvända och fylla med annat innehåll. Det finns även en vilja och önskan om att arbeta vidare med Bamses må-bra pussel på de

olika avdelningarna. En önskan om att förstora pussel och använda utomhus med flera olika hälsoteman på. Detta är ett pussel med olika hälsoteman - sömn, grönsaker/frukt, vatten som måltidsdryck, tandvård, rörelseaktiviteter samt leka tillsammans/vara en bra kompis.

En ateljérista finns att tillgå på denna förskola som också informerades av rektor med personal om aktivitet på förskola. Enligt rektor finns möjlighet att eventuellt hålla i en projektutställning framöver med allt insamlat projektmaterial från hälsoevent (foton, filmer, teckningar och utvärderingsresultat).

Lämpligt och hållbart namn för pilotprojekt utarbetades under planeringsmöte och namngavs ”Mildruset!” då förskolan heter Mildvädersgatan. Även detta ett hållbart namn och koncept för framtida aktiviteter på förskolan med olika hälsoteman. Ett samverkansprojekt Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad.

Gympapåsen

Tanken med gympapåsen var att alla barn tilldelades en gympapåse vid start av event när föräldrarna kom för att hämta hem barnen. Gympapåsen kunde sättas på ryggen och barnen kunde ihop med sin förälder genomföra de olika rörelsestationerna, anpassade och utarbetade för just förskolebarn. Efter varje genomförd rörelsestation fick de en “present” att lägga i gympapåsen som främjar till goda vanor hos barn och deras föräldrar både på förskolan och i hemmet.

Innehållet i gympapåsen för detta event var tandborstar och tandkräm från folktandvården. Via central barnhälsovård fylldes gympapåsen med gatukritor, hopprep, tennisboll beställt via Marknadsplatsen och Lek & Lär. Rörelsebingo laminerades samt Bamses må-bra pussel skickades med från Central Barnhälsovård. Gympapåsar och vattenflaskor beställdes från Telbos presentreklam, tomas@telbos.se. Telbos ordnade med valt tryck på gympapåsar. Folktandvården bidrog även med klistermärken (med tips om tandborstningsapp) samt röda fina ballonger att hänga upp under hälsoevent.

Stärka tillit

Utsedd förskolepersonal planerade rörelsestationer utifrån gympapåsens innehåll. Rörelsestationerna och de utvalda mellanmålen fotograferades av utsedd personal, som sedan trycktes på planscher som sattes upp vid entrén in till de olika avdelningarna med information om kommande event på förskolan. En förskolepedagog skapade dessa planscher i ett program. Med

hjälp av invånarguider Västra Hisingen översattes planscherna på fyra olika språk, de mest dominerande språken på förskolan.

Förskolebarnets föräldrar fick möjlighet att skicka in recept/foton på mellanmål till förskolan, därefter vidarebefordrades förslag på mellanmål till köksmästaren på förskolan. Det fanns en plan att trycka ett litet spiralhäfte att lämna ut till förskolans barn och deras föräldrar, men pga kort varsel hann inte detta genomföras.

Framtid & ökad kunskap

Med detta projekt nås ett stort antal föräldrar och deras barn utan kostnad -enbart deltagande och med hjälp av flerspråkig personal och invånarguider som hjälpt till att översätta material. Det finns säkert möjlighet att från förskolan ansöka om bidrag till framtida innehåll gympapåse till framtida aktiviteter på förskolan.

Eventet möjliggör för föräldrar och deras barn att få ökad kunskap kring goda vanor. Igenkänning för både barn och deras föräldrar när de besöket tillhörande BVC under 4 års besök då Bamses må-bra pussel läggs samt att Bamses må-bra tidning delas ut. Detta bidrar till ökad samverkan mellan BVC och förskola.

Till kommande aktiviteter på förskola kan BHV-personal på närliggande BVC i området bjudas in. Aktiviteter som främjar till goda vanor. Extra bamsepussel delades ut till de åtta avdelningar att arbeta med i barngrupp samt enskilt med barn. Ett pussel med olika hälsoteman som skapar viktiga diskussioner och leder till sunda värderingar framöver. Föräldrar och förskolepersonal kan få stöd kring eventuella svårigheter som finns hos vissa barn vid upprättande av god samverkan med BVC. Även möjlighet att fånga upp avvikelser hos barn samt att motverka osunda vanor.

Föräldrar ökar sin kunskap om goda vanor på förskolan utan att behöva lägga extra tid på andra instanser. Med hälsoevent på förskola finns möjlighet att nå föräldrar som har svårt att

gå i grupp av andra skäl än ovanstående, till exempel geografiskt avstånd, språkliga svårigheter eller egen funktionsvariation.

Slutord

Trots pandemi, kort om tid för planering, vissa dagar dåligt och kallt väder, en del sedvanlig sjukfrånvaro gick ändå detta statsbidragsprojekt/hälsoevent att genomföra. De barn (med deras vårdnadshavare) som av olika anledningar inte kunde närvara under dessa veckor försågs i efterhand med gympapåse och dess innehåll.

Tyvärr inkom inte samtliga utvärderingar men sexton stycken utvärderingar inkom från förskolepersonal samt utvärderingar från fem av åtta avdelningar där barnen fick utvärdera. Saknades även fullständig utvärdering av mellanmål, detta pga kort om tid.

Med en förhoppning om avtagande Covid-19 pandemi planeras större hälsoevent på förskolan ihop med samtliga avdelningar samlade under en och samma dag. Då med gott om tid för planering samt noggrann förberedelse för både personal, barn och deras föräldrar. Nedan följer nu sammanställningar från utvärderingar hos förskolebarn och förskolepersonal.

Stort tack för samtligas bidragande, engagemang och deltagande i detta hälsovent!

Samverkansprojekt mellan barnhälsovård & förskola

-hur kan vi främja goda mat -och rörelsevanor hos familjer samtidigt som vi stärker tilliten till familjernas egen förmåga?

SAMMANSTÄLLNING DELTAGARE FÖRSKOLEPERSONAL V 48 + 49

16 st enkäter

Vilket var ert syfte med att vara med på ”Mildruset!”?

”Att främja goda och nyttiga matvanor och öka medvetenhet om vikten av att röra på sig”

”Att synliggöra och främja goda matvanor i samband med hälsosam livsstil. Att rörelse och mat hör ihop och behövs lyftas i dagens samhälle”

”Syfte för att främja och synliggöra goda matvanor i samband med hälsosam livsstil. Rörelser och mat hör ihop och behövs att lyftas i vårt samhälle”

”Ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva”

”Få smaka på näringsriktiga måltider/mellanmål från olika kulturer”

”Uppleva en rolig dag med sina föräldrar”

”Gemenskap”

”Att barnen ska röra på sig”

”Främja goda matvanor och öka fysisk aktivitet hos barn och deras föräldrar”

”Att ge vårdnadshavarna en möjlighet till en rolig och lärorik upplevelse. Att ha en givande aktivitet och förslag till en bättre hälsa. Ett gemensamt projekt med personal, barn och deras föräldrar”

”Att som pedagog ha en inverkan att få vårdnadshavare att bli delaktiga under aktiviteterna”

Vilka av strategierna nedan upplevde ni att vi använde?

12 st upplevde att tilltron till individens förmåga stärktes.
5 st upplevde att tilltron till gruppens förmåga stärktes.
13 st upplevde att positiva förebilder synliggjordes.
9 st upplevde att möjligheter att påverka livsvillkor och omgivning synliggjordes och användes.
13 st upplevde att detta event uppmuntrade deltagare att leva hälsosamt.

Upplevde ni svårigheter att inkludera deltagarna?

-utifrån språk, genus, funktionsvariation, nationell bakgrund eller annan faktor.

”Nej”

”Det var ganska positivt deltagande”

”Det var inte ovannämnda faktorer som hindrade deltagarna utan pandemin”

”En svårighet är att detta ägde rum mitt i en pandemi och det skapades en skeptisk syn för vissa. Vi jobbar med dem minsta och upplevde kanske ett mindre engagemang hos våra vårdnadshavare”

”Ja, vi upplevde svårigheter på grund av pandemin som ledde till mindre engagemang hos vårdnadshavarna. Vi har små barn 1 - 2 år som inte kunde förstå det för att ge sitt maximum (ex. Inte kunna klara aktiviteterna)”

”Nej. Dock var det inte så många som kom den dagen p g a Covid-19, och att det var den mörka och kalla årstiden”

”Barnens ålder”

”Vi hade inga svårigheter att inkludera deltagarna”

Verkar det som om alla kände sig delaktiga?

”De verkade delaktiga med barnen som var med sina föräldrar, men för de barn som inte hade med sina föräldrar upplevde det lite tråkigt, jag önskar att alla föräldrar hade kunnat vara med”

”Vi såg till att både barn och föräldrar kände sig välkomna att deltaga”

”Ja, faktiskt”

”En av föräldrarna vill absolut inte vara med, med sitt barn. Vi märkte att barnet blev väldigt ledsen eftersom hen hade längtat efter denna dag. Vi som pedagoger tog med barnet och gjorde aktiviteten”

”I samhället finns stor oro kring pandemin och vi respekterade det. I vanliga fall skulle det varit annorlunda”

”Alla var delaktiga på sitt sätt”

”De yngsta barnen var inte lika delaktiga”

”En av våra 2-åringar blev lite distraherad av andra spännande saker som fanns på gården”

”Vi upplevde att vårdnadshavarna tyckte att Mildruset var en rolig idé och att de kunde vara aktiva tillsammans med sitt barn”

Vad var bra med ”Mildruset!”?

”Det var roligt för barnen och föräldrarna. Man balanserade och smakade mat från andra länder”

”Olika “grenar”/stationer där barnen kunde välja och att de sedan fick med sig en påse hem, Det var uppskattat tyckte barnen”

”Barnen tyckte att det var jätteroligt och speciellt med presenter som de fick, blev de jätteglada. Vi märkte att barnen hade jättekul”

”Barnen hade roligt för det första, sedan bra motorisk utveckling”

”Ett intressant initiativ om nyttig livsstil”

”Det är en positiv sak för hela samhället och kan utvecklas och arbetas mer med, speciellt i förskola och skola”

”Det var positivt att lyfta fram hälsosam livsstil i förskolan så att man kan arbeta vidare med det i framtiden”

”Att göra något hälsofrämjande tillsammans med barnen och deras föräldrar. Gemenskapen”

”Priserna (tolkas som att detta var ett statsbidragsprojekt, dvs ingen kostnad för förskolan)”

”Vi upplevde att det var en fin gemenskap mellan vårdnadshavare, pedagoger och barn. Det var en härlig stämning ute på gården”

Vad kan vi tänka på om vi gör om det här igen?

”Jag tycker att vi kan fortsätta varje år som sommaravslutning”

”Ja det hade varit trevligt att kunna göra det under sommartid också. Kanske vi får med mer föräldrar?”

”Barn “passade”/hoppade över mellanmål, det slängdes mycket”

”Väder, ålder, tider”

”Ha mer tid och tydliga riktlinjer till förskolan. Ibland saknade personalen information (kan bero på ledningen). Varmare väder”

”Att ha aktiviteterna på våren och att information kunde varit tydligare i form av att den kommer ut tidigare”

”Tydligare information och bättre organisation, att man får tillräckligt med tid”

”Att ha det på en annan del av året när det är ljusare och varmare ute. Att inte ha det när det går Corona”

”Bättre förberedelse”

”Kanske det blir bättre om man gör under sommar -eller vårtid”

”Att göra det under en säsong där vädret håller”

”Man kanske kan tänka om till nästa gång att komma ut med lite mer tydligare information ex infobrev till vårdnadshavarna och någon slags broschyr där de kan se vad Mildruset innebär. Bättre framförhållnings till nästa gång”

Styrkor:

”Gympapåsen”

”Ett bra koncept”

”Bra genomtänkt”

”Vi fick lära oss tillsammans alla barn, pedagoger och föräldrar”

”Att vi hade tillräckligt med förstärkning av pedagoger”

Svagheter:

”Mellanmål”

”Lite kort om tid i alla moment i projektet”

”Dåligt väder”

”Coronapandemin, uteaktiviteter med små barn i några timmar (under vinterperiod)”

Övriga kommentarer:

”Vi ser fram emot andra roliga projekt tillsammans med barn och vårdnadshavare”

SAMMANSTÄLLNING DELTAGARE FÖRSKOLEBARN V 48 + 49

5 st avdelningar

Lekt mest med = Flaskor (9 st), bollar (8 st), bamsepussel (7 st), hopprep (6 st), gatukritor (6 st), tandborste + tandkräm (3 + 3 st) och rörelsebingo (2 st).

Lekt minst med = Tandborste + tandkräm (5 st + 7 st).

Roligast = Tennisbollar (12 st), hopprep (11 st), bamsepussel (10 st), gatukritor (7 st), vattenflaskor (6 st), rörelsebingo (5 st), tandborste + tandkräm (3 + 3 st).

Mellanmål: Barnen tyckte att smoothie och fruktsallad var godast. De var lite mer skeptiska mot övriga mellanmål.

Förberedelse, rörelsestationer, presenter, mellanmål och härlig gemenskap utomhus!

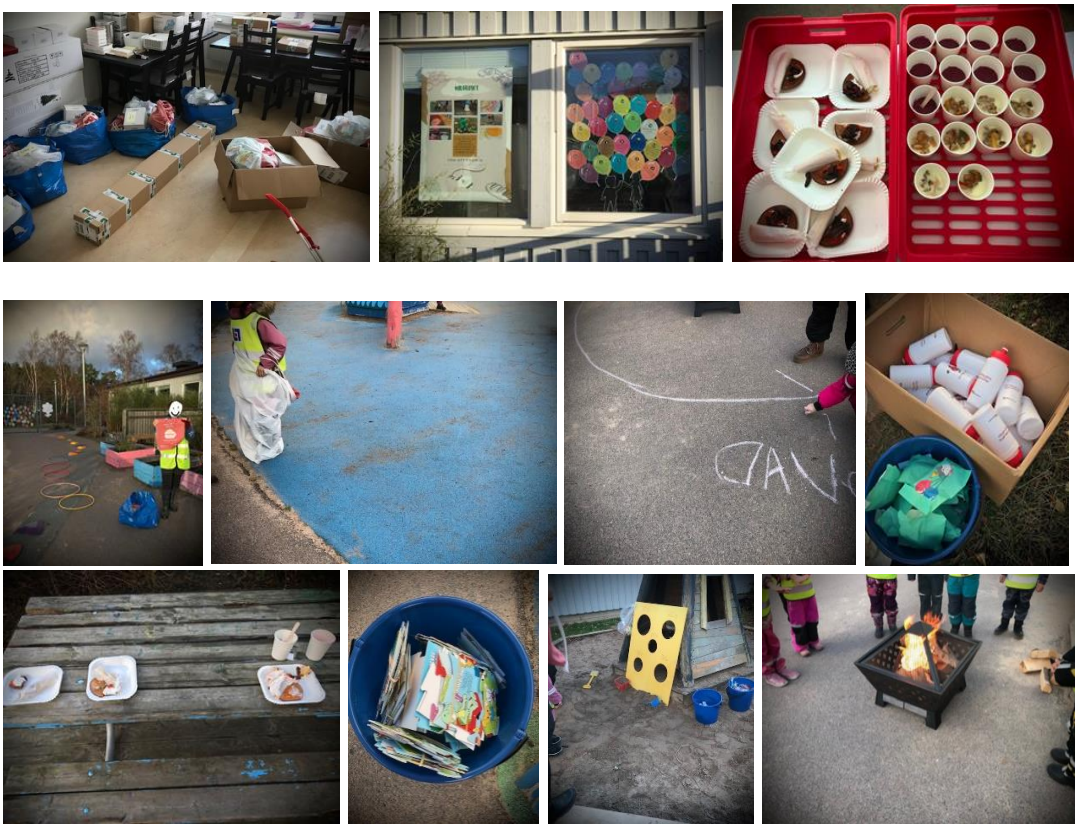

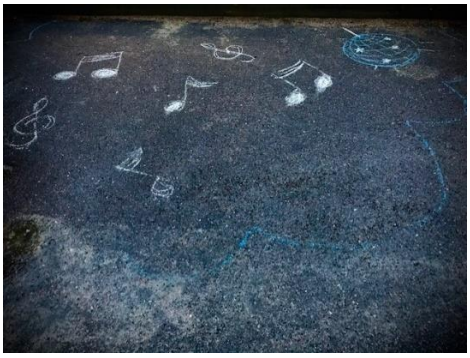

Foton: Tagna av Stina Olander

Tack till alla medverkande i de olika projekten;
kolleger, medarbetare, projektledare och brobyggare i barnhälsovården som vill förändra och utveckla barnhälsovården till att bli mer tillgänglig och mer jämlik för barnets bästa!

Projektledare:
Veronica Bohlin